

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czimzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor,

felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Kiállítási levelek. — Még egyszer a takarmányrépa eltartásáról. R. J. — A tengeri nyulak tenyésztése. A jta y Bálint. — Egyleti mozgalmak: Vál. ül. 1885. okt. hó 9-ről. — Egyv-eleg: Gyászjelentés. Gyűlési megívó. Komlókiállítási kitérítések. Mezőgazd. állapotok. A gabona dohos szagának eltávolítása. A friss falomb vegyelemzéséről. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Kiállítási levelek.

XXV.

(G. V.) A nemzetközi gyümölcs és zöldségkiállítás, mely október hó 18-tól november 1-éig tartott, minden külföldi szakértő véleménye szerint a közép-európai hasonnemű tárlatok között az első rangot foglalta el úgy impozáns terjedelménél, mint a válogatott fajok ritka sokaságánál és szépségénél fogva s e tekintetben legfeljebb Belgium és Franciaország mulhatta volna felül. A mi a terjedelmet illeti, elég lesz felemlitenünk, hogy az egy meter szélességű asztalokat egymás végébe állítva 1450 folyó meter hosszúságú vonalat nyerünk, tehát majdnem 15 kilométert; e vonalnak több mint tizedrészét erdélyi gyümölcs foglalja el. A fajok helyesebb megválasztásáról a katalógus tesz tanuságot; igaz, hogy az elnevezések correctnessége még mindig sok kívánni valót hagy fenn, de a törekvés a jobb után kétségbevonhatlanul constatálható. Csak egy nem juthatott teljes érvényre — a nemzetközi jelleg! Igaz, hogy az ausztriai testvérország igen szép és tanuságos gyűjteménnyel szerepel; valamelyes körte Belgiumból is jött, de ez nem elegendő képviselő: a német, francia és olasz gyümölcészet, mely pedig reánk nézve rendkívül nagy érdeklél és fontossággal bír, merőben hiányzik. Lehet, hogy ennek oka egyszerűen abban rejlik, hogy a nemzetköziség elhatározása aránylag kissé későn történt; de bármint legyen, a negatív eredményt őszintén fájálnunk kell.

Mielőtt a kiállítás részleteibe bocsátkoznánk, mindenképp előttr kész örömmel ismerjük el, hogy az 1881-iki budapesti

gyümölcstárlat hatása sokkal nyomósabb volt, mintsem akkor hinni mertük volna. Régibb olvasóink emlékezni fognak, hogy ezen alkalommal az erdélyi gazdasági egyletnek gyűjteménye a szó szoros értelmében páratlanul állott; ugy a felszerelés csinja, mint az anyag correct feldolgozása elsőrendű volt; míg a többi kiállítók — felette kevés kivétellel — vagy egészen név nélkül vagy mondva csinált névvel ellátott gyümölcsöt mutattak be; ugy, hogy a redoute nagy terme csak helyiségnek volt szebb, de anyagja alig volt rendezettebb, mint a Dunasor mindennapi piacza. Ma már mindenütt elnevezést találunk, mely a tudományos rendszer terminológiáját igyekszik követni; sőt — miután oly nagyon könnyen hajlunk a túlzásra — már-már attól lehet félni, hogy csupa rendszer miatt fog szenvedni a helyes mérvű termelés. Teljes elismerés illeti meg a földmívelési ministeriumot is, hogy a nagyban termelendő fajoknak megállapításával a tömeges productióra kíván hatni; már most a gazdákon a sor a jóakaratu utmutatást követni és a — Kecskemét, Nagy-Körös, Halas, Nagy-Maros és több más város példájának daczára még mindig bölcsőben ringó gyümölcskereskedést fejleszteni és megszilárdítani. A jelen kiállítás mintegy átmeneti korszakot mutat: a chaoszból nagyrészt kibontakoztunk, öntudatosan tanulunk, de még nem eléggé practicusan cselekszünk. A vevő ugyanis megbizható, részletes adatot vár a beszerzési forrás felől, ezt pedig csak ritka helyen leli meg. Van ugyan elég jegyzet az eladó készlet mennyiségéről, de igen ritkán találunk megbizható számot az árról, vagy pedig oly lokális összeg van felemlítve, mely a csomagolással és vasutra szállítással előre nem sejtett emelkedést nyer. Legczélszerűbb volna tehát egyszer megemlíteni, hogy átlagban hány darab gyümölcs megy egy kilóra, evvel meg van adva a nagyság; másodsor mi az ára egyszáz darabnak ládába (vagy kosárba) csomagolva és a legközelebbi (természetesen megnevezendő) állomásra szállítva; végre mily mennyiség és mennyi idő alatt lenne átadható? Ily adatokkal szemben a kereskedőnek

feladata véghetetlenül meg volna könnyítve és a kivitel lehetővé téve; természetesen ez csak akkor lesz sikeres, ha minél kevesebb fajra szorítkozik a termelés.

A mi a főbb termelési vidékek statistikáját illeti, erre nézve még nagyon hátra vagyunk. Hogy mindenekelőtt magunkon kezdjük, be kell vallanunk, miszerint az erdélyi gazdasági egyesület collectiója minden számadatot nélkülöz. Történtek ugyan még 1884-ben a kertészeti szakosztály kebelében kísérletek az országrész, majd csupán Kolozs megye gyümölcsfaállományának hiteles megállapítására; de csakhamar be kellett látni, hogy az aránylag rövid idő alatt megbízható munkát csak alig lehetne összeállítani; azonban reméljük, hogy a terv kivitele csak el lett halasztva, de korántsem elejtve. Velünk hasonló hibában szenved a besztercevidéki gazdasági egyesület; miglen Halas város kertészeténél legalább annyit találunk feljegyezve, hogy a telep 23 holdon homokos talajon fekszik, van 3000 anyafa, melynek évi átlagos termése 200 metermáza, ára 11—12 forint. A kecskeméti vidéki gazd. egyesület gyűjteménye még valamivel terjedelmesebb, mint az erdélyi; külön katalogus is áll rendelkezésünkre, melyben az ott termelt almák és körték a Lucas rendszere, a szilvák színök szerint vannak klaszifikálva; ezen osztályozás azonban a kiállított gyümölcsnél keresztülvive nincs; egyebekben a katalogus szakasztott hasonmása az erdélyi gazd. egyesület által 1881-ben a budapesti gyümölcsészeti kiállítás alkalmából közölt munkálatának, a megfigyelések négy évi időtartamra és Kecskemétre vonatkoznak; a szorgalmas összeállítás a buzgó szakosztályi elnök, Kato na Zsigmondnak érdeme. Kiválik Kéry János szegedi birtokos gyűjteménye, gyümölcsöse 120 hold 7000-et haladó anyafával, értékesítése helye Szeged, Budapest és Bécs. A nagybányai gazd. egyesület úgy friss gyümölcsével, mint aszalványával fogalmat ad ezen termelési ág fontosságáról, de fájdalom minden részletesebb adat nélkül; ellenben a nagy-körösi gyümölcsészeti, szőlészeti és borászati egyesület külön röpirattal kíséri szép gyümölcsét, melyben a talaj és időjárási viszonyok, a termelés és értékesítés röviden bár, de teljesen megfelelőleg vázolja vannak. A főpiacok Budapest, Bécs és Németország; átlag évenként 9000 metermáza adatik el; a középár megemlítve nincs. Az uborkatermelés is igen fontos szerepet játszik, ebből évente mintegy 11,000 metermáza kerül piacra. Pápa kertészeti egyesülete, a pozsonyi szőlőművesek és a sáros megyei gazd. egyesület adatokat nem tárnak elénk; miglen özv. Szathmáry Királyi Pálné, Felső-Zsolcán legalább a talaj és termelési viszonyokat írja le. Szatmár megye gazd. egyesülete hallgat; Szolnok-Doboka igen érdekes táblázattal illusztrálja a megye termelését. A rendszeres kiállítók között első helyen a vas megyei gazdasági egyesület áll; gyönyörű gyűjteménye a Lucas-féle osztályozás szerint van felállítva és külön katalogussal ismertetve. Vas megye általában a gyümölcs-termelés terén igen magas rangot foglal el, mert nemcsak a középirtokoknak majd mindegyike bir rendszeres kerttel, hanem a mezei és országotak szélei is már számos határban gyü-

mölcsfával vannak beültetve; — valóságos statistikát azonban a vas megyei egyesület sem nyújt.

A nemzetközi gyümölcs- és zöldségkiállítás tartalmasságának méltatását a legközelebbi alkalomra avatottabb tollnak tartjuk fenn.

Még egyszer a takarmányrépa eltartásáról.

Az „Erdélyi Gazda“ 43-ik számában Sz. Á. ur némely kifogást tesz a takarmányrépa eltartásáról általam mondottakra. Lássuk mennyiben alaposak Sz. Á. ur észrevételei, illetőleg mennyiben állják meg helyeiket állításai?

Az első pontra vonatkozólag, nincs kifogásom nekem sem, hogy valaki a répakupacztát 120 cm. magas s 240 cm. szélességben rakja; akár 150 cm. szélesség mellett csak 75 cm. magasra, a mint czikkirő ur ajánlja; habár a kis gazda — a kinek ama sorok szánva voltak — jobb, ha keskenyebb kupaczkba rakja répáját, mivel nem melegszik abban úgy fel a frissen felvett répa, a mely még ilyenkor vizsgálatok szerint különként több mint 800 gramm vizet tartalmaz.

Azt mondja továbbá czikkirő ur: „hogy mindegy akár-hogy rakjuk is a répát a kupaczkba; csak arra ügyeljünk, hogy az oldalfalak lehető egyenesek legyenek s a répák között lehető kevés hézag maradjon.“ — Valjon nem akkor lesznek-e az oldalfalak legegységesebbek s marad legkevesebb hézag a répák közt, ha azokat rendszeren rakjuk be s nem össze-viszsa „ugy a mint jó?“ — Igaz, hogy az olcsóbb munka, a mit Sz. Á. ur ajánl; de a legolcsóbb munka nem mindig a legjobb. Kivált nem helyeselhetem ama állítását: hogy a sérült s csonka répát egyaránt minden válogatás — kihányás — nélkül rakjuk a kupaczkba, mert a sérült répák közé azokat is számíthatjuk, a melyek némi részben romlottak, korhadtak, ezek pedig magukkal viszik a rothadás csirait a kupacz belsejébe s egy nem normalis téli időjárás mellett a sérültek és darabok — előbb megromlanak.

El nem ismerhetem továbbá a mit alább a közlemény mond, hogy t. i. „nem a föld, hanem a szalma védi meg a répát a fagytól“. Hát a hol csupán földdel takarják be a répakupaczkokat? pl. ez az eljárás divik a cukorrépa gazdaságokban is mindenfelé!! Nem terem mindenütt oly bőségben szalma, mint mi nálunk s bizony sok helyen nem szalmáznak. Igaz, hogy a szalma rossz hővezető, (de hisz ezt tudjuk mindnyájan), igaz, hogy az is oltalmazza a répát a fagy ellen, — de ezt sem vontuk kétségbe: hanem mégis a földtakarónak nagyobb szerep jut itt, mint a szalmarétegnek, mely oly vékonyan hintve rá a föld rárakás nélkül nem is óvná meg a répát az elfagyástól. Próbálja meg egyszer czikkirő ur! kinek állításából a „következtetést“ levonva, szalma nélkül nem tudnánk a répát a szabadban kiteleltetni, az pedig talán még sem felel meg a valóságnak?! Elmondhatjuk tehát: hogy a szalmatakaró a földréteggel együttesen szolgál alkalmas közegül a répakupacz megvédésére.

A föld éppen úgy nem fagy meg, ha száraz, mint a hogy megfagy a szalma is, ha nedves.

Az különben nem baj, ha a kupacra a föld rá is fagy, csak a répa alatta meg ne fagyjon. Nemde?

A mi a szelelőket illeti, az a megjegyzésem, hogy talán még sem veszem oly kevésbe azokat, mint t. cikkíró ur felfogta, mert azt mondtam (tessék újból elolvasni soraimat): „elhagyásuk nem volna indokolt.”

Csodálom továbbá, hogy az erjedésben levő istállótrágyának melegfejlesztő, illetve védő hatását Sz. Á. ur semmibe se veszi, pedig az könnyen érthető; s további fejtegetést nem kíván.

A mit cikkíró ur az általa gyakorolt rédakupaczolásról mond, azt mind megtaláljuk a „Mezei gazdaság könyve” II-ik kötetében a 92. lapon, azon különbséggel, hogy ott az is van mondva, hogy: „A karókra aztán egy-egy kéve zsopot huzunk, hogy azokat enyhébb időben feljebb emelhessük, hidegben pedig egészen a lyukakra leereszthessük, mi által a lyukakat teljesen befedvén, a kupaczkóktól a hideget tökéletesen elzárhatjuk.”

Végezetül, nem tudom mi a tévesebb állítás: a sérült répát is berakni a kupacba, vagy be nem rakni,*²⁾ továbbá a szalma védi-e meg inkább a répát a fagytól, vagy a föld, illetve együttesen? — továbbá nem tudom mi okozhat a gazdának érzékeny kárt, az a pár napszám-e a mit a gazda a répa kiválogatása s rendes elrakására használ fel, avagy a mit a kupaczkó másodszori beszalmázására (földelésére) czéloztatik — a mint cikkíró ur ajánlja — bizonyára egyik sem! Csak nem hiszi tán komolyan t. gazdatárs ur, hogy az elegendő vastag földtakaró alatt szalma nélkül, — habár én a szalma elhagyását nem ajánlom — a répa ki ne állná a telet? Különböztetünk.

R. J.

A tengeri nyulak tenyésztése.

Tudva van, hogy ezen állattenyésztési ág hazánkban még igen kevésbé van elterjedve, pedig ha a dolgot kissé jobban szemügyre vesszük, alig hihetjük el, hogy a magyar gazdaság közönség azért ne méltatná a tengeri nyulakat több figyelemre, mintha azok haszonvehetetlenségéről alaposan meg volna győződve; hanem inkább azért, mivel Magyarországnak legtöbb vidékén ismeretlen ez ideig a tengeri nyul, a hol pedig találjuk őket, legtöbbször azt lehet mondani, hogy azok silányak, s így nem érdemes, hogy velük a gazda fáradjon, mert tartásuk nem hozná meg a kívánt jutalmat.

E szerény soroknak célja, hogy ez igénytelen állatkákra a gazda közönség figyelmét felhívja, s némi tájékozást és utmutatást adjon a jobb fajtákra, azok beszerzési forrásaira s röviden azon tenyésztési eljárásokra, ápolásra, takarmányozás-

*) Az angol gyakorlat, melynek nyomán rakja el Sz. Á. ur is répáját, azt mondja a többi közt: a répát meg ne sértsük!

ra sat., melyek a tartás körül felmerülnek. A tengeri vagy házi nyul a földközi tengerpart vidékein még most is vadon élő emlős állat. Testnagyság és színre igen különböző, a test alak sok tekintetben egyez a vad nyuléval, fülei és hátsó lábai azonban kisebbek. Fajai közül igen ajánlani lehet az u. n. „Valódi óriás belga” nyulat, mely beszerezhető Paques Florentin urnál Vandre-ban Belgiumban, továbbá a „Kosfejű nyulat”, mely kapható Schneckenger E.-nél Bécsben Hartmangasse 1., és az ugynevezett „Szurke házi nyulat”, melyet tudtommal elad a k.-monostori gazd. intézet, és az istvántelki földműves iskola. Ez utóbbi testnagyságra kisebb az előbbieknél, de jó gazdasági tulajdonai, szaporaság, elégülékenység, edzettség és jó hizóképessége méltán ajánlják.

A házi-nyulak tenyésztésénél a gazda 3 czélt tűzhet ki magának és pedig irányulhat az:

1. Tenyészállatok felnevelése és eladására.

2. Nagybani tenyésztésre és piaczi eladásra.

3. Kisebbs mérvű s a háztartásban leendő felhasználásra.

Az 1. és 2.-vel jegyzett czélok kitűzésénél tekintetbe kell venni a helyi és környezeti viszonyokat, mert:

a) azon gazda, ki a nyulatenyésztést oly czélből kívánja megkezdeni, hogy hasznot huzzon, a felnevelt állatok eladása után a tenyészanyag okszerű és helyes megválasztásán kívül azzal is kell számolnia, vajjon felnevelt állatait hol értékesítheti, s mily áron?

b) ha pedig a tenyésztés piaczi eladás czéljából kezdetik, akkor a piacot kell felkeresni, más szavakkal az ily czélből tervezett tenyésztés nagyobb városok közelébe kell szorítkozzék;

c) a kisebb mérvű házi tenyésztés ellenben bárhol üzethető, miután itt eladásra nem termeltetik, a fogyasztó helyet a tenyésztő tulajdon konyhája képezi.

Bármelyik ezelt is tűzte legyen ki a tenyésztő maga elé, első és legfontosabb dolga a tenyésznyulak megválasztása, más szavakkal szerezzen a tenyésztő oly tenyészanyagot be, mely kitűzött czéljának s a gazdasági viszonyok számbavétele mellett a tenyésztésre legalkalmasabbnak, legjövedelmezőbbnek ígérkezik.

Fentebb említett, hogy az országban szorványosan előforduló nyulauya a tenyésztésre nem alkalmas, miután tulajdonképpen apró, már pedig a tenyésztőnek, valamint sok más állattenyésztési ágban, itt is arra kell törekednie, hogy minél nagyobb testsúlyt bírjon nyuláiban, mert így ugyanazon idő alatt több hús termeltetik, a feletett takarmányt jobban értékesítik, tehát a befektetett tőke nagyobb kamatot is hoz s ép ezen szempont számbavételével igen lehet ajánlani a valódi óriás belga nyulat, mely élőhelyen a legtöbb fajtát túlhaladja.

Hogy ha a tenyészanyag beszerzése elhatározott, úgy alkalmas helyről kell gondoskodni, a hol a nyulak tenyésztetelü fognak, s itt a kitűzött czélok egyike vagy másikához képest a tartásra szánt helyiség is különböző lehet, és pedig:

1. Tenyészállatok felnevelése és eladására számított tenyésztésnél leghelyesebben járhat el bárki is úgy, ha a nyulak részére azok sokaságához képest egy vagy több fából készit-

hető ketreczet vagy ölat szerez be, mely 2—3 esetleg 4 fokozattal (emelet) úgy készül, hogy választófal segítségével minden egyes nyul részére 0·7 vagy 0·8 □ méternyi terület rekesztetik el, az egyes rekeszek pedig 50—60 cm. magasak lehetnek; minden rekeszhez külön sodronnyal kiablakozott ajtó szükséges, hogy a kellő világosság azokban meg legyen, a vízlelet elvezetésre pedig az egész ketrecz egy bádogból készült csatornahálózattal látandó el, ugyanilyen anyaggal vonaudó be a rekeszek alja is. Igen czélszerű, ha minden rekeszbe kiszedhető rácsok készülnek, mert ezek a lakás tisztán tartásához nagymértékben hozzájárulnak. Egy rekeszben csak egy állat helyezendő el.

2. A nagyban üzendő piaci eladás céljából tenyésztésnél nagyobb városok közelében, elhelyezésre legjobban lehet ajánlani az u. n. „zárt nyulas kerteket“, melyek a földbe jó mélyen 20—24"-re beeresztett falépitménnyel vendő körül, hogy így a nyulak azt alá ne áshassák, a terület pedig legalkalmasabb úgy, ha dombos és fákkal van benöve, a talajt pedig füvezet borítja, mely egyuttal természetes legelőül szolgál az állatoknak. Ilyen helyen is azonban egy nyitott fészker legalább is készítendő legalkalmasabb módon a fal északi oldalához, mely eső, szél s más viszontagságok ellen megvédi az állatokat.

3. A kicsinyben üzött házi tenyésztés nem igényel valamely különösebb berendezést, s itt a tenyésztő nyulait egy pár hányódó vagy összetákoltt ládában, vagy egy jól elkerített udvarban szabadon is tarthatja, de csak, ha azokat kutya és macska általi elorzástól nem kell féltetni, s ez utóbbi esetben a nyulak ösztönük által készítelve a szabadban is találni fognak maguknak alkalmas buvó és szaporító helyet.

Hogy ha egyik vagy másik fajta beszereztetett, a tenyésztőnek tájékozva kell lenni a tenyészjelzésekről és a takarmányozás módjairól is, melyek röviden a következők:

A nőstény nyulak számához mérten több vagy kevesebb kan nyulat kell tartani s ez utóbbiak száma előbbiekéhez képest igen változó lehet, mert: elzárt helyen fogasított tenyésztés mellett, midőn t. i. minden egyed külön rekeszben tartatik, hogy ha a leellést lehetőleg ugyanazon időben akarjuk elérni, sokkal több tenyész-kanra van szükség, miut oly helyen, hol a nyulak egészen szabadon valamely zárt kertben tenyésztenek, miután itt a nőstények éppen akkor fognak párosodni, midőn a nősz ösztön azokra rájön, tehát a kan jelenléte és szüksége ugyszólván folytonos, s tevékenysége minden időben észírelhető is, nagyon természetes, hogy az ivadékok is mind más és más koraik lesznek.

Előbbi tenyészjelzés kivitele mellett, midőn t. i. a tenyésztő azt akarja, hogy anya-nyulai ugyanazon időben leeljenek, minden 5—6 nőstényre 1 kan kell számítani, ott ellenben, hol a nyulak elletése nem történik egy időben 7—8 anyára elégséges 1 kan. Az egy időben történő elletés több okból igen czélszerűnek látszik, és pedig előnye ennek, hogy: az ivadékok egy nagyobb csoportja ugyanazon kora leendő, azok elválasztása s további gondozása sok tekintetben könnyebbé lesz.

Midőn a pároztatás elkezdődik a ketreczben tartás mellett minden anyához egy hozzá testalkat szerint legjobban hasonló kan kell bocsátani, s így együtt hagyandók 12—16 óráig, ekkor a kan kivéttetik, s ugyanannyi pihenés után más anyához tehető. Utópároztatás a nyulaknál ritkán mutatkozik szükségesnek, mert a leirt mód szerint a legtöbb anya meg fog termékenyülni. A pároztatás ideje alatt a nőstényeket, s kiváltképpen a kanokat, a lehető legjobb takarmányozásban kell részesíteni.

A vemhesség időszaka alatt az anyákat zavarni, nyugtalanítani nem szabad, nem különösen az utóbbi napokban, s ügyelni kell arra is, hogy a leellés előtt tiszta alom legyen ketreczükben, melyből maguknak puha fészket készíthessenek.

A sikeres párzás után 30—32 nap múlva az anya-nyulak leellenek, ilyenkor, hogy fészkeket puhábbá tegyék saját testükből kitépett szőrrel kibélelik. Az ellett kicsinyek száma nem csak különböző fajtaknál, de ugyanazon fajta egyedeinél is nagyon változik, s átlag 5—6-ra tehető, ámbar megtörténik az is, hogy ugyanazon anya többször egymásután 8—10 kis kölyköt is vet. A kis nyulak kezdetben teljesen csupaszok, vakok és önmagukkal tehetetlenek, 7—10 nap múlva azonban megerősödnek, szemek kifejlődnek, látnak s nem sokára már futkosni is kezdenek, s midőn eltelik 14—16 nap már teljesen hasonlók válnak szülőikhez; lassanként az adagolt takarmányfélékhez is hozzá látnak. 30 napos korukban jól eszik a takarmányféléket s ekkor már elválaszthatók s önálló életre szoríthatók.

Megjegyzendő, hogy a leellett anyák 14 nap múlva ismét pározthatók, tehát körülbelől eunyi ideig vemhes állapotban szoptatnak, mi azonban jó tartás mellett sem az anyákra, sem a vehemre annak első időszakában tapasztalás szerint káros hatást nem szül.

Fentiekből kitűnik tehát, hogy az anyák minden 6 heti időközökben fiaztathatók s így egyetlen anyától évenként, leszámítva 3 téli hidegebb hónapot, mint a mely alatt a fiaztatás nem vezet kellő eredményhez 6—7 rendbeli ivadékok hozhat világra, s hogyha az ellett nyulacsokkák számát minden elléskor 6 drbra tesszük, akkor évenként egy ugyanazon anyától 36—42 drb. nemzedék származik.

Takarmányozás tekintetében a házi-nyul legkevésbé sem kényes, miután a legkülönbözőbb takarmányanyagokat jó étvágygyal szokta elfogyasztani. Az adagolt anyagok az év különböző szakáiban mások szoktak lenni, így tavasztól őszig adható zölden fű, lóher, luczerna, kukuricza, bükköny, répalevél, s más pl. konyhai hulladékok, így a felhasznált káposztafélék hulladékai. A hol nagyobb mennyiségben fordulnak elő az u. n. nyulsaláta (Sonkhus), továbbá a kakuktfű, zsája sat., mint gyomok, ezek is jó takarmányt képeznek. Ügyelni kell azonban, hogy a megnevezett zöld takarmányfélék ne adassanak meg nedvesedett állapotban, miután így azok betegséget szülhetnek, mely öreg anyáknál elvetéllést okozhat. *) Télen át zöldtakarmány

*) Fialat állatoknál pedig kolikaszerű tünetekben nyilvánul, s rendszeren halállal végződik.

nem lévén a többi állataink részére behordott anyagokhoz folyamodunk, s ekkor a közönséges, de jó réti széna és sarju, még inkább a hereszéna, felaprozott répa kevés korpával kezeerve jó takarmányt képeznek nyulaink számára. Természetesen a konyhai hulladékok ilyenkor is igen beválnak. Az etetés körül megjegyzendő, hogy czélszerű s takarékosági szempontból nagyon ajánlható, miszerint a takarmány ne az alomra vagy pusztaföldre szorassék, hanem e czélből megfelelő nagyságu faládácskák vagy cserép vályuk tartassanak. Az etetés naponkint háromszor szokott eszközölni, s ennek rendes befartására, valamint arra is ügyelni kell, hogy az állatok folytonosan megfelelő és egyforma adagokat kapjanak, mert ellenkezőleg az állat vagy tulterheli gyomrát, vagy éhezni fog, mi mindkét esetben a szervezetre káros hatásokat szül. Arra is ügyelni kell, hogy az adagolui szokott takarmányanyagok megfelelő táptartalommal bírjanak, vagyis hogy az állat ne éhezzen s ne legyen kénytelen silány anyagokból gyomrát túlságosan megterhelni, s itt is megjegyzendő, hogy nem elég pl. nyáron át csak zöld füvet, luczernát v. más hasonló anyagokat adagolni, hanem szükséges ilyenkor a helyes táparány létrehozatalára valami kevés szemet pl. árpát, zabot v. ezek hiányában a zöld takarmányhoz korpát is keverni, s ezen anyagokból lehet egy állatra naponként 0.1 litert számítani. A takarmányfélék mesterséges előkészítése a nyulak számára nem szokásos s nem is szükséges, s úgy látszik a nyul az egészben nyújtott anyagokat, de különösen a szálas takarmányanyagokat jobban is kedveli, szemes eledelüket azonban czélszerű darálva vagy zuzva adni.

Itatni a nyulakat nem igen szokásos, s ez minden oly esetben indokolt is, midőn azok a kellő vízmennyiséget a takarmányszerekből felvehetik; így pl. nyáron át a zöld luczerna vagy fű, télen pedig a felaprozott répa elég vízzel látják el a szervezetet, de ha a takarmányozott anyagok légszáraz állapotban adatuak, úgy nyáron át legalább kétszer, télen pedig egyszer naponkint friss vízzel ellátandók.

Istvántelek.

Ajtay Bálinth.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1885. október hó 9-én.

Tartatott Szabó József alelnök elnökle alatt, jelen voltak báró Jósika Sámuel alelnök, Páll Sándor, Tauffer Ferencz, Szenkovich Márton, Reich Albert, Benigni Samu, dr. Szentkirályi Ákos, Szentgyörgyi Lajos, Sipos Gábor, gróf Schweinitz Gyula, Nagy Lajos, Réti János, Balla Pál, dr. Hintz György, e pénztárnok; Molnár Sándor, e ügyvéd és Gamauf Vilmos, e titkár.

195. A július 25-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyve felolvasztatván — a mainak hitelesítésére Szenkovich Márton, dr. Szentkirályi Ákos és Tóth Zsigmond tagtársak kéretnek fel.

196. E. pénztárnok a július—septemberi pénztári forgalom kimutatását nyújtja be, mely szerint 2907 frt 98 kr. bevétellel 2564 frt 73 kr. kiadás áll szemben — tudomásul szolgál.

197. Ugyanaz a kiállítási számla kimutatását terjeszti elő, mely szerint utólagos elszámolás terhe alatt e czimen 5692 frt 15 kr. adatott ki — tudomásul szolgál.

198. Kertészeti szakosztály kérelme, hogy Zonda e. kerész az egyleti collectió elrendezése és az egész kiállítás tanulmányozására Budapestre felküldessék — egyhangulag elfogadtatván, e czélra 30 frt. kiutalványoztatik.

199. E. titkár jelenti, hogy a nagy-utczai vinczellérháznál a vakolat lehullott és a roskadozó állapottal szemben sürgős intézkedést kér — a házat ideiglenesen kijavíttatni, illetőleg a vinczellérrel a szükség esetén kiegyezkedni az elnökség felkératik. Azon kérdés tanulmányozására, hogy nagyobb bérház, vagy csak egyszerű vinczellér lakás építtessék e? Szabó József elnökle alatt Páll Sándor, Tauffer Ferencz, pénztárnok és titkár személyeikben külön bizottság kéretik fel, melyben a kertészeti szakosztály külön megválasztandó két tagja által lesz képviselve.

Egyszersmint határozatott, hogy a szőlő termése f. hó 16-án délután 3 órakor lesz árverezve, a mi szokásos módon közhírré teendő.

200. E. titkár tudatja, hogy Klimes Károly évdijas tag elhalálozott — sajnos tudomásul szolgálván, az egyleti pénztár a halálesetről értesítendő lesz.

201. Kir. adóhivatal 6427. sz. a. hivatalnoki nyugta bélyeg befizetését sürgeti — e. titkár konstatálja, hogy a befizetés még januárban megtörtént, mit az adóhivatal is a tett felszólalás után elismert; egyszersmint felemlíti, hogy ezen rendtelenség már másodizben fordul elő.

202., 203. Gámán nyomda a lapexpeditióra 100 frt, a 3/IV-di számla fejében pedig 160 frt 33 krt utalványozni kér — mindkét összeg utalványozva lett.

204. Ministerium 42011. sz. a. a megrendelt állategészségrendőri térképet beküldi, mely már felhuzva s az irodai teremben kifüggesztve lett — tudomásul szolgál.

205. Ministerium 36647. sz. a. a mezei rendőri ügyben törvényjavaslatot szándékozván beterjeszteni az országgyűléshez, ennek elkészíthetése czéljából számos kérdésre kiterjedő kérdőívet küld — miután jelenleg a tagtársak egy ad hoc bizottság kiküldetésére még teljes számmal begyűlve nincsenek, magánuton a válaszólati határidő meghosszabbítása fog kéretni, a mi, ha megadható nem volna, a közigazdasági szakosztály lesz hivatva a kívánt adatokat beszerezni. Miután pedig egyletünk válasza egész területünket kell, hogy felölelje, fel fognak kéretni a t. közigazdasági előadók, hogy ebbeli muukálataikat rendelkezésünkre bocsátani sziveskedjenek.

206. Ministerium 41120. sz. a. a kolozs-monostori ösztöndíjak betöltése iránt tett egyleti javaslatot helyben hagyja — tudomásul szolgál.

207. Ministerium 41132. sz. a. a vett oltóágakért 2 frtot utalványoz — köszönettel fogadtatott.

208. Ministerium 41347. sz. a. a bécsi VI-ik bizókiállítás programját küldi meg — lapban kivonatosan közlendő.

209. Ministerium 52694. sz. a. „Kolozsmegyei gazd. egylet” czimén leiratot küld, mely tévedésből elfogadva és be-

protokollálva lett — a leirat azon tiszteletteljes megjegyzéssel küldendő vissza, hogy hasonczimü egylet még eddig nem létezvén, a kívánt választ esetleg az illető közgazdasági előadó ur, fogja megadhatni.

210. Ministerium 41837. sz. a. B. Friesenhof meteorológiai füzetének előfizetését ajánlja — egyletünk az állandó előfizetőkhez tartozván, tudásul szolgál.

211. Ministerium 49553. sz. alatt a magyar komlónak Oroszországban leendő megismertetése és kivitele érdekében tett lépéseiről értesít — örvendtes tudomásul szolgálván, a segesvári komlótermelő egylettel, valamint egyes kiváló termelőkkel másolatban közlendő lesz.

212. Borászati kormánybiztos 4924. sz. a. a phylloxera elleni védekezés ügyében kiadott körlevelét küldi be — érdeklődők között kiosztatott és a lapban közöltetett.

213. Borászati kormánybiztos 5414. sz. mellett 1882—1884. évi működéséről szóló jelentését küldi meg — köszönettel fogadtatott.

214. Voith Gergely szolnok-dobokamegyei közgazdasági előadó megyéje viszonyairól szóló jelentését küldi be — köszönettel fogadtatott.

215. Orsz. kiállítási bizottság felhívása a szőlőtárlat ügyében — teljesítve lett a nagy-utczai szőlő teljes collectiójának felküldése által, hol az diszoklevelet is nyert, mely szép eredmény első sorban a kertészeti szakosztály érdeme, miért is igazgató válaszmány annak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Egyszersmint jelenti e. titkár, hogy az egyleti kiállítás a nagy mezőgazdasági csarnokban szintén diszoklevelet nyert; Gróf Schweinitz Gyula és Szentgyörgyi Lajos tagtársak — első a kulturatlaszért, másik a gyümölcsrajzok szövegéért — pedig közreműködői érmet kaptak.

Végül igazgató válaszmány őszinte örömeinek ad kifejezést, hogy Ő Felsége Gamauf Vilmos titkárt a királyi tanácsosi czimmal kitüntetni kegyeskedett.

216. Orsz. kiállítási bizottság az árpa és komlótárlat programját küldi meg — lapban közöltetett.

217. Ugyanaz említett kiállításra jury tagok kinevezését kéri — elnöki uton kinevezve lettek a komló bírálására gróf Bethlen Gábor és báró Kemény Béla rendes, báró Bánffy Ernő póttag; — az árpa bírálására Sigmund Dezső rendes és Tisza László tiszteletbeli elnök póttag.

218. Ugyancsak az a szőlő- és gyümölcsbírálatra jurorokat kér kijelelni — elnöki uton kijeleltettek a szőlőre id. Bodor Pál, Zeyk József, Tisza László tiszteletbeli elnök rendes és Szentgyörgyi Lajos póttag; utóbbiakat egyszersmint a friss gyümölcsöshöz is; miglen a feldolgozott gyümölcs bírálatára Zeyk József, dr. Klatrobeta Gyula rendes és Gamauf Vilmos póttag kértettek fel.

219. Orsz. magyar gazd. egylet az október 17-én tartandó gyümölcsészeti értekezletre hív meg — képviselőül felkértettek: Tisza László tiszteletbeli elnök, báró Kemény János, Szenkowich Márton, Szentgyörgyi Lajos, dr. Klatrobeta Gyula és a titkár.

220. Gróf Desewffy Aurél szövetségi elnök a hitelszö-

vetkezetek tárgyában adandó véleményünket sürgeti — a felkért előadó dr. Berde Áron a munkálat mielőbbi szives beadása iránt fog megkerestetni.

221. Soproni gazd. egyletnek a vámnovellára vonatkozó memoranduma — tüzetesebb méltatás végett a közgazdasági szakosztálynak adatik ki.

222. Zalamegyei gazd. egylet felterjesztése több közgazdasági kérdésben — véleményezés végett a 205-ik pont alatt említett bizottsághoz, esetleg a közgazdasági szakosztályhoz tétetik át.

223. Párisi magyar egylet kiállítási tárgyak átengedését kéri — miután azokról már rendelkezés történt, a kérés nem volt teljesíthető.

224. Magyar leszámítoló bank közraktárait és áruosztályát ajánlja — tudomásul szolgál.

225. Krivácsy József felhívása egy kiviteli szövetségi ügyében — tudomásul szolgál.

226. Flaschner Arthur czég here, kendermag és nagy szemü borsók beszerzése iránt tudakol — lapokban közlendő és a társegyletekkel tudatandó.

227. E. titkár jelenti, hogy a gyümölcskiállításra szánt collectiók igen szépek és közelebről elindíttatnak — örvendtes tudomásul szolgálván, határozatott, hogy a fennmaradó gyümölcs az egylet javára értékesíttessék.

Hitelesítik:

Szenkowich Márton,
Dr. Szentkirályi Ákos,
Tóth Zsigmond.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

† Gyászjelentés. Lapunk zártakor értesülünk azon szomorú hírről, hogy báró Apor Károly egyletünk alapító tagja, életének 70-ik évében M.-Vásárhelyt október 31-én jobblétre szenderült. Közös gyásza ez úgy az erdélyi hazarésznek, mint az egész Magyarországnak. Kora ifjuságától fogva rendithetlen pontossággal az igazság ügyét szolgálta, s e mellett azonban kitünő gazda volt s őszintén elmondhatjuk, hogy gazdasági előhaladásunk egyik zászlóvivőjét veszítettük el benne. Béke póraitra!

* * *
— Az erdélyrészi okszerü méhészegylet igazgató válaszmánya folyó november hó 7-én, szombaton, d. ut 5 órakor szokott helyiségében (belközép-utca 11. szám, gr. Mikó-ház) ülést tart, melyen a válaszmány tagjainak megjelenését — az elnökség nevében — tiszteletteljesen kérem! Kolozsvárt, 1885. nov. 2. Szentgyörgyi Lajos, egyleti főtitkár.

* * *
— Az országos komlókiallítás on az erdélyrészi termelők szép elismerést nyertek. A nagy diszoklevelet a jury gróf Bethlen Gábornak ítélte oda kitünő minőség, nagyban termelés és fontos sikeres kísérletekért. Kiállítási.

nagy érccmel lettek kitüntetve: Benkő János kitünő minőségért. Báró Gamera Oszkár, jó minőségért. Gróf Kálnoky Imre, igen jó minőségért. Gerendy István, jó minőségért. Gróf Haller János, jó minőségért. Báró Kemény Géza, igen jó minőségért. Misselbacher Ágoston, jó minőségért. Petki Ferencz, jó minőségért. Szenkovich Miklós, jó minőségért. Kozma Ferencz, jó minőségért.

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földművelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint a még folyton tartó kedvező enyhe időjárás tolytán, az őszi vetési munkálatok az egész országban legnagyobbbrészt befejeztettek; a vetések, különösen a koraiak, igen szépen zöldeinek s bokrosodnak, sőt a későbbiek is, melyek eleinte ritkán keltek, nagyon javultak.

A repczevetések általában jól fejlődnek s a hernyók által ismét kevésbé pusztítottak; csupán Nógrád, Győr, Arad, Csanád megyékből érkeztek e miatt panaszok.

A dohány törése befejezéséhez közelg, az eredmény, mint már multkori jelentésünkben említettük, általában kielégítőnek, helyenkint igen jónak nevezhető.

A kapásnövények szedése, a répa kivételével, általában jó közép eredménnyel be lett fejezve.

A takarmányrépa szedése folyamatban van, a termés eredménye tekintetében eltérő hírek érkeztek, általában véve azonban elmondhatjuk, hogy a répagumók aprók maradtak s ennek folytán csak középtermés várható.

A szüret, egyes borvidékek kivételével, általában be lett fejezve, az eredményt illetőleg mult jelentésünkben már nyilatkoztunk, egyébiránt bővebb tájékozást az orsz. statisztikai hivatalnál feldolgozás alatt álló adatok fognak nyújtani.

Az állategészségügyi állapot a lefolyt időszakban általában kedvező volt.

* * *

— A gabona dohos szagának eltávolítása. Nem éppen ritkaság, hogy a gabona a magtárban dohos szagot kap, a minnek oka rendszeren a nyirkosság, s a légvonat hiánya. Ha a dohos szag csak kisebb mérvű, a baj orvoslására elegendő, ha a gabonát gyakrabban átforgathatjuk, elégséges levegőt adunk neki, s csak igen alacsony garmadákat készítünk. Ha azonban a szag intenzívebb, a gabona tehát már jobban kezd romlani, akkor nehezebbé válik a tisztogatás, s erélyesebb eszközökhöz kell nyulnunk. Igen sikeres eljárás az, ha a gabonát faszénporral keverjük. E célból körülbelül fél százalék (egy hektoliterre mintegy fél liter) finom porrá tört és kiszitált faszén lehetöleg egyenletesen a gabona közé keverünk, s azután úgy két hét mulva kirostáltatjuk azt. Ha szükséges az eljárást még egyszer ismételjük, s feltéve, hogy a gabona nem volt nagyon dohos, rendszerint kedvező eredményt érünk is el. Kevésbé megfelelő volna egy másik, szintén több oldalról ajánlt eljárás. E szerint a gabonát sekély kádakba töljük, annyi forró vizet öntünk rá, hogy az egész el legyen borítva. Ha a víz tel-

jesen kihült, leeresztjük, s a gabonát a napon vagy valamely meleg helyen lehetőleg gyorsan megszáritjuk. Eltekintve ezen eljárásnak nagyon is hosszadalmas voltától nagyobb mennyiségű gabonánál aligha volna ez keresztülvihető. (F. M.)

* * *

— A friss falomb vegyelemzéséről a kiel gazdasági vegyelemző intézet a következő adatokat közli:

	Nitrogen Phosphorsav Kali		
	%	%	%
A fekete nyár friss lombjában találtatott	1·520	0·310	0·920,
az ezüst lev. nyár friss " "	1·650	1·650	0·330,
a fehér fűz friss " "	2·210	0·440	1·250,
" gyertyán " "	1·000	0·160	0·310,
" nyír " "	0·670	0·067	0·270,
" fűrtös juhar friss " "	0·840	0·014	0·800,
" mezgés eger " "	2·470	0·150	0·220,
" csoportos tölgy friss " "	0·930	0·130	0·420,
" bükk friss lombjában találtatott . .	0·870	0·170	0·390.

Ugyánezen közlemény egy métermázsa lomb trágya értékét márkákban kifejezve a következőkép becsüli: a fekete nyárét 0·91-re; az ezüstlevelű nyárét 1·02-re; a fehér fűzét 1·20-ra; a gyertyánét 0·56-ra; a nyírét 0·37-re; a fűrtös juharét 0·53-ra; a mezgés egerét 1·29-re; a csoportos tölgyét 0·53-ra; a bükkét 0·51-re. (E. L.)

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár okt. 29-én. Összes felhajtás 3082 db. nagy és apró marha. — Elből eladatott 22 db. bika, 1569 db ökör, 756 db vágó tehén, 220 db fejős tehén, 128 db. bival, 382 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 75—160 frt, ökör páronként 220—350 frt, vágó tehén páronként 136—170 frt, fejős tehén darabonként 60—160 frt, bival páronként 110—160 frt, borju darabonként 28—46 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 47—54 frt, tehénhús 40—46 frt, borjuhús 60—62 frt, bivalhús 38—42 frt.

Pozsonyi marhavásár nov. 2-án. Összes felhajtás 1406 darab, és pedig 1105 darab magyar, — darab lengyel és 296 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 56—65 frt, lengyel — frt, német 60—65 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival 38—42 frt.

Bécsi marhavásár nov. 2-án. Összes felhajtás 2136 drb és pedig 641 drb. magyar, 707 drb. lengyel és 788 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—63½ frt, lengyel 53—57 frt, német 54—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Kőbányai sertésvásár oktob. 30-án. (Az első magyar sertésbizlaló és kölcsönelőező részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzlet iránya változatlan árák mellett csöndes volt.

Heti átlag árák: magyar vál. áru 260—320 kgr nehéz 42½—45 krral, 180—240 kgr. nehezek 45½—47½

kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 43—44 kr, vidéki sertés 40—43 kr, könnyű — kr. Transitóban: szerbiai 42—44 kr., románia — — kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonkint. Összes felhajtás: 7163 darab, összes elhajtás 10638 drb.

Bécsi sertés vásár okt. 27-én. Összes felhajtás 7025 drb. és pedig 1310 drb. nehéz, 1857 drb. közepnehéz és 3858 drb. süldő. Árak 100 kilónként: nehéz 40—41 frt, közepnehéz 38—39 frt, süldő 28—38 frt; szalonna és zsír 47—48 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, pápnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,

(44—52.) (3.) e. ügyvezető.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybolt és vízműszeti kellekek tárata.

WALSZER FERENCZ
első magyar gép- és tüztöltőszerek, gyár,
harang- és érezőöntő
ERDELYORSZÁGI FIÓKTELEP
Kolozsvárt.
Bel-Monostortutca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezeték kátfak s berendezésére.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árk mellett. (44—52.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marha-hús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n												
Bécs	október	31	metermáza	825	—	720	740	695	580	—	—	—
Budapest	október	31	"	750	—	642	685	640	555	—	—	—
Balázsfalva	september	3	hektoliter	450	350	325	—	200	450	—	—	250 36
Brassó	október	30	"	600	400	380	270	180	310	385	210	240 40
Deés	október	27	"	600	560	480	—	200	380	620	280	320 28
Gyula-Fehérvár	október	31	"	640	550	465	—	260	315	450	125	260 40
Kézdi-Vásárhely	október	22	"	590	480	340	260	180	440	300	80	260 32
Kolozsvár	október	29	metermáza	720	—	540	—	480	440	500	200	300 42
Maros-Vásárhely	október	1	metermáza	618	485	485	440	418	423	260	130	290 32—36
Nagy-Szeben	október	30	hektoliter	520	400	350	350	170	280	200	140	350 40—46
Nagy-Váradi	október	27	"	518	420	400	344	220	310	460	160	380 48
Sepsi-Szent-György	november	2	"	580	530	350	240	150	300	300	120	150 32
Szász-Régen	október	29	"	525	380	380	300	200	380	400	260	260 28
Torda	október	10	"	500	350	350	300	160	350	300	20	250 40